

inderjit Chaudhry, Excise Inspector', Gobindgarh v. The State of Punjab, through Secretary to Government, Punjab, etc. (Jain, J.)

£

ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ" ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸੂਚੀ III ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ 5 ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸਮੀਕਰਨ "ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ" ਕਸਟਮਰੀ ਲਾਅ ਸਮੇਤ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਐਕਟ ਸਮਕਾਲੀ ਰੈਂਟ ਲਿਸਟ ਦੇ ਐਂਟਰੀ 5 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 254(1) ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੀਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਰਾਖਵੇਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 254 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਰਟ ਟਾਈਜ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਹ ਅਪੀਲ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਫਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, 19 ਮਈ, 1964 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਆਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 20 ਨਵੰਬਰ, 1963 ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਸੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ- ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਭਾਵੇਂ ਕਦੇ ਵੀ, ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬੀ. ਐੱਸ. ਜੀ

ਐਸਐਸ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਪੀਸੀ ਜੈਨ ਜੇ. ਜੇ.
ਇੰਦਰਜੀਤ ਚੌਧਰੀ, ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ।-
ਪਟੀਸ਼ਨਰ।
ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ,
ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ, ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ।— *ਜਵਾਬਦੇਹ।*
1972 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 1223
18 ਮਾਰਚ 1975 ਈ.

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950) — ਆਰਟੀਕਲ 16(4) — ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ— ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ— ਕੀ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਛੜੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ— ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ - ਕੀ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਪਛੜੇਪਣ, ਕਿਤੇ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਆਦਿ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਛੜੇ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਪਛੜਿਆ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਵਾਧੂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਜਮਾਤਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਛੜੀਆਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

(ਪੈਰਾ10)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950 ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 16(4) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੇਵਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਰਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ, ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਲਈ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

(ਪੈਰਾ 11 ਅਤੇ 13)

21 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 18 ਮਾਰਚ, 1975 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ -'

- (i) ਅਨੁਸੂਚਿਤ 'F' ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਰਾਖਵੀਂ ਖਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇਣ ਲਈ, ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ;
- (ii) ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 15 ਵੀਂ ਅਸਾਮੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਦਉੱਠਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਆਬਕਾਰੀ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ;
- (iii) ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿੱਟ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ, ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ;
- (iv) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ;
- (v) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਸ.ਮੋਗੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਵਕੀਲ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ੍ਰ.

ਡੀਐਨ ਰਾਮਪਾਲ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਜੇ . ਏ. ਆਈ. ਐਨ. , ਜੇ.— (1) ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਜੋ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਕੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਚੌਧਰੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ, ਜੋ ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦੀ ਆਮਦਨ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। 1,800 ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ, ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(2) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਚੰਗ' ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਮਿਤੀ 9/23 ਦਸੰਬਰ, 1959, ਦੁਆਰਾ ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, (ਨਕਲ 'ਏ' ਨਾਲ ਨਕਲ. ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਸੰਬਰ, 1959 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਬਕਾਰੀ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮਿਤੀ 16 ਨਵੰਬਰ, 1966 ਦੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 7 ਜੂਨ, 1962 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਮਿਤੀ, 12 ਸਤੰਬਰ, 1963, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 16 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਅਗਲੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 23 ਅਗਸਤ, 1966, ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1963 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 2662-5WG11-63/6934 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ (ਪਟੀਸ਼ਨ I ਦੇ ਨਕਲ 'ਜੀ' ਦੀ ਨਕਲ) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹਾਇਕ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ

inderjit Chaudhry, Excise Inspector', Gobindgarh v. The State of Punjab, through Secretary to Government, Punjab, etc. (Jain, J.)

ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਨਖਾਹ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। 1,800 ਪ੍ਰਤੀ ਸਲਾਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਐਮ.ਆਰ.ਸ਼ਰਮਾ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ ਸੀ। ਜੇ. ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨੁਕਤਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1963 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਦਾਇਤਾਂ (ਨਕਲ ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕੂਲਰ ਪੱਤਰ (ਨਕਲ 'ਅਨੇਕਚਰ 'ਜੀ') ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਖਾਸ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕਰਣ ਲਈ ਕੁਝ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਰਾਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ, ਮਿਤੀ 9/2 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। 23 ਦਸੰਬਰ, 1959 (ਨਕਲ 'ਅਨੇਕਚਰ 'ਏ') ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ 'ਚੰਗ' ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(4) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਐਨ. ਰਾਮਪਾਲ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ (ਪੰਜਾਬ) ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕੂਲਰ ਪੱਤਰ, ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਜੀ' ਦੀ ਨਕਲ ਅਧੀਨ ਵਸਤੂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(5) ਸਮੁੱਚੀ ਮੈਸਟਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ੋਰ ਹੈ।

(6) ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਰਕੂਲਰ ਪੱਤਰ ਦੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕਰਨ।

ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਮੱਖੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਪਛੜੇਪਣ, ਕਿੱਤੇ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਛੜੇ ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਜਾਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ:-

ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ, ਹੋਰ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ: -

(a) ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਸਨੀਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਆਮਦਨ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। 1,800 ਪ੍ਰਤੀ ਸਲਾਨਾ) ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਜਾਤੀ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ

ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

(b) ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਛੜੇ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੀਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸਮੁਦਾਇਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਸੈਬਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਆਮਦਨ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ 1,800 ਪ੍ਰਤੀ ਸਲਾਨਾ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(7) ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਨੰਗੀ ਰੀਡਿੰਗ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਛੜੀਆਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। , ਉਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਛੜੀਆਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(8) ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 16(4) ਦੁਆਰਾ ਨਮੂਨਾਬੱਧ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ, ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਰਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ *ਦ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਦੱਖਣੀ ਰੇਲ ਮਾਰਗ ਬਨਾਮ ਰੰਗਾਚਾਰੀ (1)* ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਗਜੇਂਦਰਗੜਕਰ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸੀ) ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣ ਵੇਖੋ : —

“ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ 'ਅਸਾਮੀ' ਚੋਣ^ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਤੇ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜੋ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ 'ਪੋਸਟ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ 'ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ' ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

(1) (1962) 2 SCR 586.

ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਗੈਰਵਾਜ਼ਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਅਰਥਾਤ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ। ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਇਹ ਬਦਲਵੀਂ ਮੂਲ ਦਲੀਲ ਜੋ 'ਅਹੁਦਿਆਂ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਪੋਸਟਾਂ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪੋਸਟਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, 'ਪੋਸਟਾਂ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬੇਲੋੜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਚੋਣ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਰੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ 'ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ' ਅਤੇ 'ਅਹੁਦਿਆਂ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 16 (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 16(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਕੇ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਵੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਉਸਾਰੀ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ।"

(9) ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ 20 ਫੀਸਦੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ 2 ਫੀਸਦੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਬੀ' ਅਤੇ 'ਸੀ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ 'ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ।

(10) ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕੂਲਰ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 1494- SW1-74/8105, ਮਿਤੀ 4 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਵੀ ਸੀ।

ਡਾ: ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਆਦਿ
(ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ.)

ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ, ਕਲਾਸ I ਅਤੇ ਕਲਾਸ II ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜੇਕਰ ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ.ਐਨ. ਰਾਮਪਾਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ ਟਿੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਨਾਲ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਲਰਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵੀ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। 1,800 ਪ੍ਰਤੀ ਸਲਾਨਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਜੀ' ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਟ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਜੀ' ਦੀ ਨਕਲ ਕਰੋ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਰਕੂਲਰ ਪੱਤਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਪਛੜੇ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕੂਲਰ ਪੱਤਰ, ਕਾਪੀ ਅਨੁਬੰਧ 'ਜੀ' ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

(11) ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਿੰਦੂ wps ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(12) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ, ਮਿਤੀ 22 ਜੁਲਾਈ, 1970 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਨਕਲ 'ਐਫ' ਦੀ ਕਾਪੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ! ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ।

ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

VKS

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਫੁਟਕਲ ਸਿਵਲ

ਐਸ ਐਸ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਜੇ. ਜੇ.

ਡਾ. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ.- ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1974 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 4659.

19 ਮਾਰਚ 1975 ਈ.

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950)—ਆਰਟੀਕਲ 16(1)—ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜੋ ਸੌ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਸਾਮੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।